

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za po godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K. 12 — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglas, priobčena pisma i zahtave tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se vracaju.

Položaj Hrvata.

Razdijeljeni smo, raztrgani smo na našem zemljistvu na pet pokrajina, podvrgnuti smo pod četiri različite uprave. Jedinstvene zemlje, jedinstvenog života nemamo. Ako ovušo još dodamemo Rieku i Međumurje onda se vidi da su nas baš lepo bili uredili, kako bi nas zbrisali sa zemlje.

Naš spas bila je Banovina. U njoj su naši banovi kroz vjekove banovali. U njoj je naš narod spasio svoj ustav. Iz Banovine je naš narod ugovarao sa krunom, proti svim neprijateljima se borio i napokon očuvao je svoja prava, svoj jezik i budućnost svih nas. Iz Banovine je zraka narodne prosvjetne prodržala kroz sve hrvatske krajeve, i od tamo je kroz nas narod prostrujio nov život našega jedinstva i slobode.

Banovina je i danas naša uzdanica, ona je središte, iz kojega crpaju snagu svi razdijeljeni diovi naše domovine. Što se tamo događa, upliva na celi narod. Sudbina Banovine jest sudbina svih Hrvata i celi Hrvatske.

Mi smo u Dalmaciji, Istri ili Bosni možemo nastojati oko našeg napredka i narodne svesti, ali bez Banovine naš bi napor bio i ostao uzadan. Po sebi nikad ne bi postali svoji. Ovo je istina, koju moramo uvek imati pred očima, ako ćemo naše političko djelovanje udesiti prema narodnoj našoj svrsi.

Naše djelovanje dakle mora sastojati u podpmaganju središta, koje nas po zakonu može i po prirodi mora oko sebe okupiti u jedno narodno političko državno tijelo. Mi ne smijemo nijednim činom, nijednom rječju otežavati borbu koja se u središtu vodi, nego pače moramo iz svih sile podpmagati, da ta borba bude junački održana i da neprijatelj bude poražen.

Danas Hrvati Banovine imaju da se bore proti batohom Magjari onim oružjem koje je pri ruci, nagodbom. Oni tu borbu junački vode. Naša li da im se položaj otežava za to, jer bi mi htjeli da nagdobje u obće nema? za to jer smo prvrženici našeg državnog prava? za to jer hoćemo i želimo našu domovinu nezavisnu od svakoga?

Ali, ako ćemo otežavati borbu koju naša braća danas vode, treba, ako smo ljudi razumi, da nadjemo način, vrst navale, koja bi bila uspješna, i da se njom poslužimo. Koliko god misili, mi te uspješnije navale ne vidimo.

Naša braća junački brane ono što imamo zajamčeno u zakonu, neprijateljske navale proti današnjem posjedu oni bezobzirno, odbiju. A to je za nas dosta, je ako oni brane i trošnu kuću, brane svoju kuću. Kad ju ne bi branili, ostali bi i bez te i bez svake druge. A naprotiv nakon konačne obrane, tko može njima zaprijeti da jer poprave kako ih je vojna, tko im može zabraniti da je prošire, tako da i mi i svi Hrvati uzognemo u njoj stati i urediti kako nam bude najbolje?

Dakle prvrženici hrvatskoga državnoga prava moraju, ako u istini drže do njega i do njegova oživotvoreњa, podpmagati borbu koja se danas uime Hrvatske vodi u Pešti. Ili to ili su oni, pa i nehotič, proti državnom pravu. Zanataši se na prazne rieči ili očejanja, pa dolazila ona s koje mu dragi strane ne može se i ne smije se, jer i danas se najbolje vidi da mi nemožemo pouzdavati se nego u svoje djelovanje i svoju snagu. Snagom svojom možemo obraniti prava koja imademo, možemo ih proširiti sve dok ne postignemo naš nezavisni položaj, koji nam pripada i za koji radimo. Postepenim razvitkom postajemo narodom, državom.

I dok naša braća u Banovini ovako rade, dužnost je svih nas, da ih bodrimo na sve to žesći odgor i sa našim držanjem podpmogemo.

To je u kratko današnji položaj našeg naroda, odnosno naših političkih stranaka, pa imale one bog zna koko različite programe. Imu naime časova u životu naroda, kad stranke moraju da zataje svoje stranake interese i da ih podvrgnu mnogo većim, narodnim probitcima.

Danas je u Pešti borba za naš jezik. Tu smije biti stranke, koja se za tu borbu nebi zažaložila.

A sutra će biti što bude, glavno je da danas svi Hrvati u obrani jezika svoga, u obrani svoga prava budu složni i da ne smiju popustiti.

Pobjedi li, iz pobjede se idje u pobjedu, ne pobjede li, ostaje im borba, koja će se razmehati do nevidjene žestine. I u tom času dužnost je svih Hrvata pomagati iz svega srca i iz svih svojih sili središte svoje, Banovinu našu dičnu, Banovinu našu uzdanicu. U tom času nastupa dužnost vratiti Banovinu ono što nam je dala, pomoći životnu. A vratiti joj sve to možemo, ako shvatimo da smo bez nje kaj odješćena tada, narod od svoje zemlje odcipljen, odsudjen a izgine.

Nikto neće zanikati da bi to uništenje obistinilo se osobito na nami Hrvatima Dalmacije i Istre, a ista sudbina težko da bi mitila i naše Slovence. I tako bi amo na jugu monarhije Habsburga na mjesto da se uzdigne jaka i jedinstvena Hrvatska, zavladalo robovanje Hrvata jačim susjedima.

Ovo naravno da se dogodit neće, jer je Banovina pokazala kroz cijelu našu povijest da je u obrani svojih prava najčvršći dio naroda našega, ali opet sve ovo potiče zastupnike naše u Beču, da digne i oni svoj glas proti batosti magjarskoj i da uzade tako i toliko da Magjari očute pest i nas amuošnji Hrvata, koji smo im bili pružili prijateljsku ruku u nevolji.

Tako će zastupnici naši pokazati svetu, da smo mi Hrvati u istini razdijeljeni zemljistem i različitim upravama, ali da nam je svest i budućnost jedna i jedinstvena, te da su nam prijatelji i neprijatelji zajednički.

Što nam se hoće.

Tko bi stao prevrati brojive naših političkih listova i tražiti, što se sve tu napisalo u ovo posljednji trideset godina, našao bi, da se je gotovo izcrpio sav materijal, iznoseći redom sve potrebe našega naroda i sve nepravde nanešene mu krivnjom vremena i ljudi; našao bi tu sve liepe misli, sve liepe predloge, cijeli nastojanje naših najoličnijih narodnih boraca, našao bi čitave razprave, prozeće najskrenijom ljubavi i skribi za narod i za njegovu budućnost, ali bi u isto doba očituo u sebi i svu težku gorčinu istine, da od svega toga našen narod nije ni stoti dio izvođenja, da on još uvek gotovo u svakom pogledu stoji ondje, gdje je stajao pred trideset godinu.

U tim istim listovima našla bi se opet sličanak i dopisa, u kojima se sva krivnja radi toga nenapredovanja svavljuje jedino i izključivo na vladu, naše bi se toliko tužbe, toliki prigovori, tolike prijetnje, da bi se imalo po njima suditi, kako je babilj opravданo onu uobičajeno predbacivanje vlasti, da nije nikad ništa ozbiljna za narod, za zemlju učinila.

Nego, nama se čini, da bi najopravdanimi bili prigovori sa strane same vlade, i to prigovori baš onima, koji su misili, da će se sve postići jednostavnim pisanjem, suhoparnim izticanjem naših nevolja. To pisanje, to izticanje može da vredi samo ondje, gdje je pisanjem, za izticanjem slijedi energetičan izstup i sustavan narodni rad kao jak prosvjed vladinu nemaru i nehaju. Ali, gdje se s jedne strane piše proti vlasti, a s druge ide cijelim radom u prilog vladinoj neradnosti i njezinu sustavu, prenajljivo i misli, a kamo li tražiti, da bi se vlast makla.

Pa ako se vlast zbilja nije makla, ako sve do sad nije ništa učinila za ovu zemlju, već ju jedino obmanjivala lepim osnovama, sladkim obećanjima, kićenim programima i nebrojenim komesijama, to je ona radila uprav za to, jer je uvidjela, da joj je to već dovoljno za paralizovanje svih rukava, svih prigovora i svih prijetnja, što su se proti njoj dizale, a koje su za sobom ostavljale uvek ono isti vrieme, koje bi i naše.

U nas još nije prevladovalo ono nepogrešivo uvjerenje, da vlast nikad ništa ne daje, dok može računati na međusobne naše travice, na našu nečekanost, na naša trivenja, koja ona i onako najvoli ne samo podržavati, nego i razpiravati.

Mi smo se kao uživjeli u takovo stanje, u takove prilike i kao da ne znamo iz njih izaći, pa se onda naprosto samo kosnemo, rađujemo, ažduje, ažduje, i oduševljeno na svaki muževni glas, koji se iz naroda digne, odobravamo ga, pače i odlučujemo, da ćemo unapređiti drugiči, da ćemo biti razboritiji i složniji, ali na toj odluci redovno sve i ostane, pa ostanе — nepromjenjeno i sve ono, što nas tisti, što nas sapinje i na što ne znamo nego samo tužiti se i opte o tome pisati.

Da je svemu tome ponajviše krivo nešvaćanje naših pravih dužnosti i našeg narodnog dostojanstva, o tome nema sumnje. Kod nas nema svega onoga, što je potrebno za ozbiljnu političku akciju, a nema uprav za to, što se u obče prava narodna radnja ne poduzimaju onom strogošću i onom iskrešošću, koja je potrebita, da dođe do kakvog uspjeha. U našim strančkim borbama vidjelo se očito, da se zaboravljuju vrhovni narodni ciljevi, prama kojima mora da je jednodušno udešen rad svih pojedinaca, svih skupina, svih stranaka, pa mankar ih bilo kad nas još toliko.

Kad bi občenito vladala takova strogošć i takova iskrešnost shvaćanja narodnih težnja, ne bi se nikad dogodilo, da bi strančki prkos postali jači i odužniji u našim borbama, a onda se zaboravljuju vrhovni narodni ciljevi, prama kojima mora da je jednodušno udešen rad svih pojedinaca, svih skupina, svih stranaka, pa mankar ih bilo kad nas još toliko.

Dokle god u našem političko-stranačkom životu budu obstojale i trajale ovakve prilike, kakovsu su danas, bit će nam uzaludno svaku tužakanje, svaku prigovaranje, svaku prijetnju, dapaće te će prijetnje izgledati sve to smješnije.

Sve što se do sad uradio, nije nam već помогlo uprav za to, što nismo nikad išli za tim, da cijelo našo narodno-političkoj radnji dađemo biljež iskrešnosti, neupostivosti, pozrtvovnosti i utrajanosti, što nismo nikad išli za tim, da na svaki prvi sumnjičivi pojav, na svaki prvi sumnjičivi upliv suprostavimo jedno-dušni odpor, koji bi priešio svaki daljnji puburni pokušaj, dolazio taj iznutra ili izvana. Više nam je bilo do toga, da ojačamo stranke, nego narod, a za ojačanje stranaka služili su nam više osobni momenti, drugotni interesi, nego naši osobni momenti, drugotni interesi, nego naši narodni koristi.

Naravski je stvar, da je vlast, gledajući tu neprastan pogrešnu našu rabotu, u kojoj smo bili svedjerivo zabavljeni, tražile dlane i čekale, ne radeći ništa ni za one, koji u praznim dugubama nadioše svoje polje rada, ni za one, koji oslabljeni strančkim trivenjima nisu imali nikad dovoljno snage, da joj se nametnu.

Da se sve ono, što se je kroz ovo zadnjih trideset godina pisalo, iznosilo, predlagalo itd. počne provaditi, da se vlast jedan put već micati i svoje osnove, svoja obećanja, svoje programe izvaditi, treba nam promjeniti dosadašnji način rabe, treba da uprave svi, da i prijenome svi na sustavan rad, da ne bude medju nama gonižanja i nadmetanja, a što je glavno, da budemo svim proniknuti jednom velikom i jedinom dužnošću, da nam je, naime, raditi za narod, za narodnu sreću i budućnost, za narodno jedinstvo i slobodu, za hrvatsku državu, pa nalazili se mi u ma kojoj stranici. Svaka naša stranka mora biti stranica rada i stranaka slobode i nezavisnosti narodne.

Kad tu dužnost bude svim bratski i ljubavni iskreno vrši, kad budemo jedan drugog u toj radnji podpmagali i podizali, onda će i vlast da bit drugiči, onda će i ona prestati da u svojoj neradnosti tare ruke od zadovoljstva, nad našim neskladom — i počet će vršiti i ona svoje dužnosti, jer će ju na to prisiliti naše držanje.

Odalečimo Franka!

(Okružnica Dr. Mile Starčevića i Dr. Ante Pavelića proti Franku.)

Štovani prijatelji!

Kako o Franku sude ljudi na vodstvu njege stranke može se razbrati iz sliedeće okružnice. Ona je po nami morala biti objeljana još početkom godine, ali kako je poznato, bilo nam je spriječeno. Okružnica glasi: Poznato Vam je, da se je već lani u našoj stranici pojavilo veoma veliko nezadovoljstvo i zgrajanje pojedinih članova na vodstvo stranke, što se kroz list i kroz neovaštene izjave u ime njezinoj knjizi njezin auktoritet, odstupa od zdravih i katolinskih načela utemeljitelja naše stranke blagopok. A. Starčevića. — U to ime koncem prošle godine bi savzvana izvanredna konferencija najvidnijih članova stranke, da se jednom riješi pitanje o vlastištvu organa i o nužnom nadzoru sa strane stranke na njegovu pisanje.

Uz sve obećanje onda učinjeno od predsjednika stranke gospodina Dr. Josipa Franka, da će se to pisanje rješiti najduže za 3 mjeseca, do dana današnjega nije u tvršu učinjen ma ni jedan korak, ma da se je ponovno sa strane članova to pitanje pitalo.

Odnosnici u stranici ne samo da se nisu poboljšali, nego su postali upravo nesnošljivi usled novih affaera, za koje stranaka mora da nosi odgovornost pred javnosti, a u nje nije nipošto sudjelovala.

Stranka je uvek stavljen pred gotov čim, te je moralia ili odobriti, ili izazvati javnu skandal desavuiraju svoga predsjednika.

U najnovije doba osim tajnih pregovora sa Magjaron Polonyem bez znanja stranke, pregovaranje lani u organu stranke zatajeno, a nedavno u saboru bez potrebe obširno po svoju pripovedano od predsjednika stranke; osim nezretnog pitanja „Argusa“ po stranku sramotno svršenog, osim pitanja „Danice“, gdje se je izpostavilo, da je naš list branio privatne interese, pojavi se politički razgovor sa makar krimivim, austrijskim ministrijalnim savjetnikom, o čemu naš predsjednik nije našao za shodno, da obavijesti ma i jednog svog saborskog druga premjera su bili na okupu u Zagrebu.

Mi smo morali za to doznačiti tek iz neprijetljivih novina.

Klubski je zaključak bio, da zastupnici naše stranke ne druguju sa našim strančkim protivnicima. Zaključeno je bilo također, da se strvari stranke i zaključci kluba imaju držati tajnim.

Ipak gospodin dr. Vladimir Frank druguje sa našimi neprijateljima, odao je, kako se je u saboru izpostavilo, g. Pribićeviću tajno stranke, što se ne bi smjelo nipošto, a predsjednik nije smatran uputnim, da se u ovom u klubu ištreta.

Poslije onih žalostnih dogadjaja u Sarajevu, kad srpska rulja, plaćena vladinim novcem, napade našu braću Hrvate, izdaje u našem organu dopis u zaštitu naših ljudi, a član naše stranke gosp. Dr. Ivo Elegović u ime uredništva izražuje vladinom odjeljnom predstojnikom u Sarajevu K. Hormanu, da uredništvo „Hrvatskog Prava“ žali, što je onaj dopis izrično naparen proti njegovoj osobbi.

O tom koraku uredništva nijedan član eksekutivnog odbora nije bio obavješten. Time se je naše strane odobrio rad austrijske pruhrvatske vlade u Bosni, a nje se zauzealo za proganjenu našu braću Hrvate, koji rade po načelni stranke za zajedničku i svetu nam ideju Hrvatsku.

Naš list rek bi samo da je za to, da služi u obranu ličnih pitanja i interesa samo nekih članova stranke i da peri njihove grike, što se ne slaže sa zadatkom naše stranke. List ne radi u prvom redu oko moralnog i političkog odgoja naroda, oko njegova osvješćivanja, kako bi morao po naših načelih.

Razne privatne affaere našega predsjednika i još nekoj članova kluba zaustavljaju naš javni parlamentarni rad, te se moramo neprestano boriti i odbijati kojekakve napadaje, za

Sinj.

(Prije i posle izbora. Strančica osveta). Izbori ovamo svršile mirno i dostojanstveno sa strane većine, tako da im nikakova nemoće biti prigovora, te pravom se je moglo očekivati, da će i poglavice protivne stranke mirovati i ako nehotice zadovoljiti se pravednom osudom naroda. Ali njima nije do mira, već oni hoće po što po to, da svoj gnev izliju nad blednim narodom. Prije izbora svakim su se sredstvima služili, da narod prisile neka zataji svoje hrvatsko ime, i neka glasuje proti svome osvjeđenju, da bira zastupnikom zetu nametnu Srbina D. r. Mazza. Šte, koje je občina ovom prigodom navela občenito i posebice ne daju se lako izkazati. Računa se da je narod štetan do 10.000 kr., što mu občina nije htjela hotimčno na svoje vrieme dobiti od Livna dozvole travarine za pašu. Pak se i u tom pristrano vladalo dajući jednini više, jednini manje. Ovakovo postupanje sa strane onih kojim na srcu morala bi uvek ležati dobrobit občinara, ne će narod nikad zaboraviti, niti lako uljubiti današnje svoje predpostavljenike — Narod je i u tomu mnogo stegovao, što je na občini mahom bio pozivan pod različitim izlikom, samo da ih se nagovara neka glasuju za Srbina Mazza. Poljari su skupno pozivani i pred oči im se stavlja, da moraju raditi za občinu — jer dakako načelnik hoće Srbina zastupnikom. — Lugar sela Bojagića Andrija Penić nadnado samu nekoliko dana pred izbore občine je obustavljen bez sporazuma političke vlasti i bez ikakve iztrage, jer načelniku Tripalju nije u rabošu. — Poljar iz Otoka Andrija Vučeta, koji primaše mjesecnu plaću, — od načelnika pod srušenim brojem skida se sa službe, jer ne će da radi za srbina Mazza. Kmeti su pak bili zastrasivani da će im se zemlje i ljudi oduzeti, na što su odma mnogi iste ostavili i dugove izplatili sami da ne pogaze svoj hrvatski obraz i Tripalić moraše i preko volje tu gorku jahuku progučati.

Nakon izbora tjer se blago kmetim, šalju se ovih dana pismeni povijeti podpisani, „za Petru Tripalu“ — Mirku Tripalu (sin najstarijeg) svima dužnicima, koji ne htjede glasovati za njihova zeta Dr. Mazza, da moraju najdaji kroz osam dana podmiriti svoje dugove, inače da će ih se natjerati na sudbene troškove. — Pa sad dugove tražiti u gladno doba godine, kad narod mora dužiti još sebi kruha i pure. Nek po ovom sudi javno mnenje kakovo je srce i ljubav Tripalove kuće naprama svome narodu. — I ovom prigodom obistinjava se občenita narodna rečenica: „Komu su Tripali dobra učinili?“

Nikto bolje nije Tripala poznao, dali što ih je upoznao sami narod; zato je jedva dočekao prigodom da pred svom pokrajinom pokaže, kako ih ne voli, kako ih rado neima. Stoga se je listom digao proti njima i proti njihovu zetu Šibeniku Mazzu. Strašna osuda narodna za Tripale pred cijelom pokrajinom, da uz njih i njihova zeta Mazza, iz ciele sinjske Krajine, nije glasovalo težaka hrvata već do pet stotina uz sve njihove priejetje, pritiske, i izborne agitacije sve do najzadnjega dana i noći. Silan poraz uza sve, što im je moć občinska u rukama bila.

Sad načelnik Tripala i u tomu kuša već dosta izkušani narod, postavljajući poljare i luhare od svojih pristaša od broja 5 ili 10 a ne koje baci cieo velje. — Uzalud proviseli seljana i glavara, mora biti kako mladi paša hoće, — Stoga u selim nastaju smutnje i nezadovoljstva. — Mjesto da narod blaze i da mu pomaga, oni ga naprotiv na srdžbu izazivaju, posprdo mu dovokuju, aje k onima za koje ste glasovali, ajte Petru i Pavlu — Čekaju da će vam 40 vaguna spuga za polje presušiti. — Oh! kako je pri srcu težko pogledati sinjsko polje pod vodom ležati — a oni se s tim rugaju, oni, koji za 37 godina pašovanja i gospodarenja ništa ne učinile da bi se bogato sinjsko polje od vode oslobođilo. Kako im je u srcu uređenje polja ležalo, neka posvjedoči ova činjenica: Nazad malo godina neki občinski prisjednik sa sela reče Vitezu Tripalu: „Načelnici, valjalo bi raditi, da se naše polje uredi“, a on se na nj iskolaci: „Za Boga, nemoj to više pred nikim goroviti, jer da se pošije uredi kud bi naše luhade i oranice, u bezcijene bi bila name sve išlo“. I ovo su oni provikalni dobrotvari sinjske Krajine? Ovo su oni, koji se podignoće do silna bogatstva i imanja, bez ikakvih trgovčkih poduzeća, a kako? neka se zadrže po narodu i čuti će se liepih. — Narod je Tripale osudio — narod je rekao svoju, doviknuo im glasino i jasno: nećemo vas, dosta nam je vašega pašaluka, dosta vašega umicanja. A Tripali mogu znati što sad moraju činiti, što im još ostaje, ako neć doživjeti stotpun gore sramote i pravedne osude naroda. *Občinari.*

Vesti.

Zahvala. Prigodom mog imendana primio sam toliko pismenih i brzojavnih čestitaka, iz-

kaza pouzdanja i ljubavi, da mi nije moguće, kako bih želio, da se posebice svakomu zahvalim, te s toga ovim putem molim ugledne občine, korporacije i sve častne rodoljube, koji su izvoljeli počastiti me tako milo ovom prigodom, da prime izraz moje duboke harnosti i da mi i nadalje sačuvaju svoju naklonost; dokim će ja svedjer nastojati, da budem dostojan nijihovog povjerenja i ljubavi, i da utrajen u radu na korist naroda i naše nam hrvatske domovine.

Zadar, 14. lipnja 1907.

Dr. Ante Dulibić.

Marko Vušović, naš genijalni umjetnik, koji je u četvrtak večer svojim koncertom pobudio jednodušno udjeljivanje ovog občinstva, može se mirne duše ubrojiti među najvrijestije i najbogodanije mješavine pjevačice-vile. On posjeduje ne samo sve najznačajnije i najbriljantnije prednosti zornog glasova, koji mu je siguran, obsezan,mek, rječan i uglibljiv te muzikalni talent eminentno dramatičan, već i sva svojstva najuspješnije škole, koja se podpodnju suda s najmodernejšim kriterijima pjevačkog i pozorišnog umjeća, s onim psihološkim kriterijima, koji odavaju zdrav, razmjeran verizam i kojima se pjevanje i prizor slazu dan danas u sjajni uspjeh, u skupnog homogenog i nenadkritljivog, koja se natječe s idealom savršenstva. Marko Vušović na poprištu ovih kriterija, jednih i pravih u ozbiljnom kulturnom umjetnosti, pravi je umjetnik i jedan od najlegitimijih i najboljih predstavnika nove i najmodernejših umjetničkih škola, t. j. baš one, koja zna udesti vrstnošću glasa i pjevanje prama najnajranijem izražaju ljudske psihije, t. j. prama najrazličitijim i najosebujnijim porivima ljudskog čustovanja, kako to, naime, zahtijevaju razne situacije ljudske drame, bilo to u odmjerenoj formi prizora, bilo opet u slobodnijoj, kompleksnijoj, subjektivnijoj, generičnoj formi „lirike“.

Očite značajne dokaze o tim majstorskim sposobnostima da su nam je Marko Vušović u svim umjetničkim izabranim i mučenim radnjama, koje je o davnim umjetnošću znao interpretirati na koncertu, i u tome je baš pravi uzrok onome neodoljivoj zanosu, što ga je on posudio u svima bez razlike i u odobravanju, koje je izvoštio.

Tako je nujna i žalobna filozofija i uživeno čušto „lirike“ mladog Hatze-a, našeg vrlog hrvatskog muzičiste iz Splita, bilo izraženo finom jakaču „timbra“ i akcenta; majstorku uporabu „poluglase“ (a to je posebna osobnost našeg umjetnika) i vrstnoću „filature“, t. j. sjajna tehnička sredstva škole, uložio je pri ovom komadu Vušović takvom valjanosti, koja nadmašuje svaku povalu. Na isti način buktestrat i bogatstvo neoznačivih osjećaja, kojima vrvi Volkoff: „U zabiti“, — to remek djelo moderne liričke umjetnosti, bijahu izkazani umjetnički, koja je baš na visini te uživine i duboke muzike.

Iznedj pozorišnih komada melodičarske vrsti, Vušović je izabrao najbolje i najteže iz modernog talijanskog repertoara i odjepava ih je u originalnom jeziku. Nema rječi, koji bi dovoljno izkazale vrijednost njegove izvedbe. Po našem mnenju, ondjele su prvenstveno interpretacije prizora iz opere: „Un ballo in maschera“ iz Otelova, „Credo“ i iz „Don Carlos“. Verdjiev remek-djela, kod kojih je vrstnoća snažnog glasa, uporabljena triezmenošću i naravotošću, u slagusu s korektnim i odmjerenim kretanjima, uznila umjetnika da prave umjetničke inkarnacije prizornog lica, do uspeha, koji u ovom smislu nije mogao biti dotjeraniji.

Ako svemu ovome još pridodamo da je Marko Vušović mlad, u 29. ovoj godini, da je već osvojio sebi odlično mjesto na najkompetentnijim forumima, gdje se prava umjetnost strogo, ali i odusevljeno ceni i slavi, onda možemo slobodno uzvrditi, da je u njemu malena Hrvatska, dala se i svetu novu, veliku diku, koja nije ni prva na nadnja, a kakvih bi dala još mnogo više, da joj je sudbina bolja.

Doznajemo, da je Marko Vušović bio brzojavno pozvan u Kotar da koncertira, i to od naročito ondje sastavljenog odbora. Kretnuo je iz Šibenika sино vlastom. Naša je želja, da ga što prije opet vidimo i da ga se opet nauživimo mi i oni, koji su u četvrtak večer slučajno izostali.

Zadarski list „Il Dalmata“ zove naš list „La voce“, kao da smo talijansko glasilo. Razumijemo, gubi svaki dan zemljiste koje nije nje-govo ni bilo, pa hoće da spasi za braćom vanjsku: hrvatski list treba im prikazati talijanski. Oh, caro, caro, caro, carino, „il dalmata“ nostro!

Talijanska politika! Austrijski Talijani — ti vječni „patnici“, koje grozno dave austrijska vlast i barbarski Hrvati — opet su ovih dana pobunili svjet, da im je vlast, radi glavne go-

dinje skupštine Čirilo-Metodske družbe, zatvorila izložbu u Pazinu, namijenju onamošnjim školama. I „Dalmata“ u zadnjem broju lije gorke suze i kaže: „Što bi bio učinio, po svojoj jednostavnoj logici, kakav kralj Fidži otoka ili kakav patagonski barun? Bio bi rekao: pošto je izložba već tu i pošto je rok njezina trajanja određen do tada i tada, neka ostane otvorena, a skupština, po naravno je, neka bude odgovrđena. Vlada naprotiv, koja nam želi toliko dobra, prihvaća odmah drugi kraj dileme i presudjuje sve protivno: osoran, skoro brutalan zatvor izložbe, a slobodan prolaz i galama skupštinarima!“

Kad smo se do mire volje, nastušili ovih jednjakovika u svim mogućim organima i organizacijama, „neoslobodjeni talijanskih pokrajina“, ponam je pod oko neki zakutni izpravci u broju 9278 „Piccola“, a glas doslovno:

„Nije istina, da je politička vlast prihvila predsjedniku izložbenog odbora u Pazinu odluku kojom se naredjuje zatvor izložbe; istina je na-protiv, da je odbor da bido polučio dopust da izložba bude otvorena od 19 svibnja do ukupno 2 lipnja 1907 i za to izteček rok, zatvor izložbe morao je slediti po sebi. Od c. k. Povjatstva u Pazinu, 6 lipnja 1907. C. k. namještajni savjetnik: Sorli.“

Doznajemo, da su talijanski liberali i socijalisti u Puli poslije meetinga od 11. m. vredjali Hrvate na najnji način. Oružništvo je zapriječilo izredje.

Čudne neradovitosti na sudu. U posljednje doba dogodilo se, da su občinski redari po svojoj dužnosti privlači stanovite krive preko redarstvenog povjereništva na sud. Sud urekao razprave u stanovite dane, ali na te razprave nisu pozvani redari ni svjedoci od njih naznačeni, pa su razprave za to odgodjene. Zašto ti redari i svjedoci nisu dobili pozivu, to je pitanje, na koje bismo mogli odgovoriti, ali ne čemo još, već ćemo čekati da se samo još jednom što takova dogodi, a onda ćemo kazati svoju.

Iz Žirja. Danas ovdje slavimo svečano otvorenje brzojavne postaje, koju postigom hvala zauzetnosti našeg zastupnika Dr. Ante Dulibića.

Naša književnica. U sjednici državnog željezničkog vjeća dne 6. t. m. izaknuto je, da se proučava pitanje o pneumatičkim zavirinama na pruzi Perković-Split-Šibenik, i da je usvojeno uvedenje osobnih vlakova, tako da su od 1. svibnja o. g. uvedeni ne samo posebni vlakovi za putnike, nego da je i putovanje znatno prikriveno, osobito boravak na stanici u Perkoviću.

Za jugoslavenski klub. „Edinost“ donosi ovaj komunikat: Prigodom glavne skupštine Družbe Sv. Ćirila i Metoda za Istru, obdržane u vremenu književnica i mučenih radnjama, koje je o davnim umjetnošću znao interpretirati na koncertu, i u tome je baš pravi uzrok onome neodoljivoj zanosu, što ga je on posudio u svima bez razlike i u odobravanju, koje je izvoštio.

Budimpešta. 15. Razprave u nagodbenim pregovorima sa Austrijom idu teško, ali ipak se misli da će biti nagodba sklopjena na kratki rok.

Petrograd. 15. Vlada zahtjeva od dužne progona, odnosno izručenje zastupnika socialnih demokrata, nješo rešeno. Vjerljivo je da bude klerikalac Ebenhoch.

Beč. 15. Česki su zaključili izraditi štatut za zajednički klub svih njihovih skupština.

Pariz. 15. Pokret poljoprjelaca-proizvoditelja vina postaje sve to većim i strašnjim. Ministarske stolice su već klimave. Predstoji pa kabinet.

u Cresu i u Velikom Lošinju. Iz blagajničkog izvješća saznamjemo, da je Družba imala u prošloj godini 107.820 K prihoda t. j. preko 40.000 K više nego li prekolan. Tako se je i družbinu imovinu u lanjskoj upravnoj godini povećala za 46.589 K napravom 17.952 K u preprošloj godini. Taj veliki napredak naše Družbe pobudio je u prisutnim skupštinarima vanredno odusjevljenje. Primitljim je predlog člana nadzornog Viečenja. Kazimir Jelusić, da se Ravnateljstvu podlije absolutorij. Pošto je na mjesto pok. Monsignora Zamičića izabran članom Ravnateljstva voloski župnik g. Šime Defar, prošlo se na posljednju točku dnevnog reda, na možebitne predloge. „Hrv. akad. društvo Hrvatska u Gracu, predalo je po svom punomoćniku, g. dr. Baniceviću četiri predloga od kojih su tri već prije izvršena, dočim se treći jednoglasno primat. Taj predlog glasi: Naže se Ravnateljstvu, da imenuje pouzdano osobu, koja će obaći sve naše zemlje, da prikupi više člana utemeljitelja. Još se je prijavio za rječ, g. vitez Goljevina, koji je krasnim slovom zahvalio družbi u ime Cresana za školu, što je družba tamo radi. Na to stupiti g. dr. Josip Mandić, koji predaje predsjedniku svotu od 1600 K, i to u ime prihoda od zabave. Pošto se više nitko nije prijavio za rječ, predsjednik Spinčić pozdravio je ovih dnevnih predloženja zaključuju skupštini.

Po tom je narodni progovor dr. M. Laginja, zahvalio mu na lepim izkazima i zamolio svih, da se mimo svojim kućama vrte.

U večer je bila zabava, koja je krasno uspjela. O skupštini, kakve naša Družba ne pamti, već se tiska obširno izvješće, koje će se domalo dijeti među družbinu prijatelje.

Ribarska Zadruga u Komiži počela je ovih dana u vlastitoj tvornici pripremati srdjele u ulju. Sretno!

Naše brzojavke.

Beč, 15. Svi socialni demokrati su se koncentrili u zajednički klub, te zahtjevaju jedno mjesto u Presidiju kuće i dva izvjesitelja. U narodnostranim pitanjima raditi će svaka socialistička grupa autonomno.

Beč, 15. Pitanje tko će biti predsjednik parlamenta nije još rešeno. Vjerljivo je da bude klerikalac Ebenhoch.

Beč, 15. Česi su zaključili izraditi štatut za zajednički klub svih njihovih skupština.

Budimpešta, 15. Razprave u nagodbenim pregovorima sa Austrijom idu teško, ali ipak se misli da će biti nagodba sklopjena na kratki rok.

Petrograd, 15. Vlada zahtjeva od dužne progona, odnosno izručenje zastupnika socialnih demokrata, revolucionera. Oprovrgavaju se vesti o razpustu dume.

Pariz, 15. Pokret poljoprjelaca-proizvoditelja vina postaje sve to većim i strašnjim. Ministarske stolice su već klimave. Predstoji pa kabinet.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

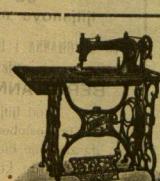
Unajmljuju se

dve lepe, prostrane sobe sa pokućstvom, u jednom od najljepših položaja u gradu. Tko želi, nek se obrati našem Uredništvu.

Potisani časti se obznaniti p. n. občinstvo, da je snabdjeven skladištem najljepših fotografičnih sprava (aparata) i sa svim nujnrednim predmetima, potrebnim u fotografamske svrhe. Ciene umjerene.

IVAN GRIMANI
knjižar — Šibenik.

Najbolji i najjef-tiniji šivaci strojevi „SINGER“ najnovijih siste-ma. Dobivaju se samo u skladištu šivačih strojeva „SINGER“ Ivan Grimani Šibenik.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenitu u ček prometu; eksponuje mjenice, financira trgovacke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica

K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - - - -

- - Podružnica u Splitu i Zadru.

Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod žrijebanja. Rezervacija srećaka i vrednostnih papira bezplato. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrenne predmete, dragi kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove: sa odkazom od 5 dana uz 2 1/4 %
" " 15 " 3 %
" " 30 " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 %

" " 30 " 2 1/2 %

" " 3 " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatinik ulazi u krijeost 15. Novembra i 10. Decembra o. g.; izdaje blagajnike doznačnice na domosicu sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatinjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekuci račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatinjak koji će se ustanoviti; obavlja inkaso mjesinskih računa, mjenica glasečih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domaće svojih korenintaksa.

Izdaje uložne knjižice na štednjku uz dobit od 3 1/4 %.

Otvara tekuce račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mješta inozemstva, odreznaka i izrijebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenintaksa doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Černovič, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorica, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solmograd (Salzburg), Split, Pepilitz, Tropau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnem tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mješta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom i tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatinjak.

Daje predjume na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjet, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koju pruža najveći garant proti kojoj mu drugo pogiblji provale i vatre i kojoj je posvećen osobni nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguraje vrednote proti gubitcima žrijebanja.

Banka Commerciale Triestina.

SINGER

ŠIVAČI

STROJEVI

za sve moguće svrhe, ne samo za industrialnu uporabu, već i za svako šivo u kućnoj ekonomiji, mogu se dobivati jedino kod nas.

Treba paziti da se strojevi doba-
ve samo iz naših
dučana.

Svi se naši
dučani razpozna-
vaju po ovome
znaku.

SINGER i Dr. ANON. DRUŽTVO U ŠIVAČIM STROJEVIMA.

Skladištar i predstavnik u Šibeniku KARLO BAMBERGER, Glavna ulica,

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Castim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratov-
štinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA.

Vladimir Kulić
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio,
Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eksponuje mjenice, daje predjume na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladistima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebreni novac, te banknote i unovčuju kupovne i izdribe papiere uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na sva glavna tržista Monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjesnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

NE ČITATI

samo već kušati se mora

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od tijijanova mleka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Draždani i Tetschen na L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od tijijanova mleka, da se lice oslobođi od sunčanih pjegica, da zadobije bijeli tein i rježu boju.

Preplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA Vučića
ŠIBENIK.

PIQUE

Pique je najbolji cigaretni papir, podpuno izgoriv, ne sadržaje sastavina škodnih zdravlju, daje duhan preugodan mirlutu, najveći uspjeh poslijednih godina, mora biti predpostavljen od svih koji njeguju svoje zdravlje, zavoljen od svih pravih duhandžija i svakog mora kušati. Kutija od 100 svežičića K. 5. Izključivi skladištar za političke kotare Šibenik, Knin i Benkovac, Gosp. ANTUN BOGIĆ u Šibeniku.

PIQUE

Pique

Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, u-
stupa mjesto svojim takmaci-
ma, koji oglasuju.

Preporučuje se
majolipa P. N. Oča-
stvu za izradbu svakoc-
vrstnih radnja, kao:
posjetnicu, kuperata,
listovnih i trgovackih

NOVO
ustanovljena
Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crke).

papira, zaručnih i
vjencanih objava,
u tu struku začinjuće
radnje.
Jamči za tečnu i
moderan izradbu uz
posve umjerene cene.